

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОК 2 «ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ»

Спеціальність	081 ПРАВО
Освітня програма	ПРАВО
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс / семестр вивчення	1/ 1 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 32 год.
	Практичні, семінарські заняття - 16 год.
	Самостійна робота - 102 год.
Види індивідуального завдання	реферат, контрольна робота
Форма підсумкового контролю	залік
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Кафедра публічного і приватного права к. 215; к. 123 (кабінет викладача)
Викладач /і:	Захарова Ірина Володимирівна, к. і. н., доцент
Контактна інформація викладача/ів:	E-mail: Zaharova.ira2308@gmail.com тел. 0969800008
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі

Анотація навчальної дисципліни:

Сучасне суспільство перебуває на такому етапі свого розвитку, коли інформація стає одним з ключових елементів нашого сьогодення. При цьому право як соціальний регулятор має адекватно і своєчасно реагувати на суспільні відносини, що змінюються.

Ідея інформаційного суспільства знайшла своє вираження у міжнародних актах: Декларація тисячоліття ООН, Декларація принципів ООН «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання в новому тисячоріччі», Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства, документи Ради Європи, Європейського Союзу та ін.

З метою упорядкування суспільних відносин, пов'язаних з інформацією, їх суспільно корисної спрямованості, а також подолання наявних і можливих негативних соціальних явищ відповідно формуються суспільні норми поведінки сторін цих відносин.

Потреби суспільного розвитку спонукають державу не тільки розвивати і вдосконалювати правове регулювання сформованих сфер людського буття і діяльності, а й встановлювати загальнообов'язкові правила поведінки в нових сферах діяльності членів суспільства. До однієї з таких нових сфер відноситься інформаційне право.

Інформаційне право – молода, але одна з найактуальніших галузей права України. Інтерес до інформаційного права кожного року зростає, оскільки сучасна цивілізація – це цивілізація інформаційного суспільства, в якому інформація є найважливішим ресурсом суспільного та громадського розвитку.

Сьогодні питання щодо обґрунтування важливості інформаційного права не вимагає додаткових аргументів. Це комплексна галузь права, що визначає суспільні відносини щодо інформації, технологій її поширення, одержання та зберігання в усіх сферах життєдіяльності людей, їх спільнот, суспільства, держави, міжнародного співтовариства. Це система правових норм, що регулює множину дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Слід розмежовувати категорії «інформаційне право» та «інформаційне законодавство». Перша – закріплює елементи, які визначають принципи та вихідні приписи інформаційно-правових відносин, друга – елементи, які визначають норми організаційного поділу законодавчих актів, котрі сформовані в результаті запровадження правил регулювання конкретних інформаційних відносин. У загальному плані, «право» інформаційної сфери існує, передусім, для визначення державної політики, а «законодавство» – для усіх суб'єктів інформаційних відносин.

Мета навчальної дисципліни:

Мета полягає у формуванні у студентів системи знань про сучасні тенденції розвитку правового регулювання інформаційної діяльності; щодо теорії і практики регулювання суспільних відносин, об'єктом яких є інформація.

Вивчення навчальної дисципліни «Правові аспекти розвитку інформаційного суспільства в Україні» спрямоване на досягнення:

а) *загальноосвітньої мети:*

- підвищення правової культури та ерудиції випускників, оволодіння ними знаннями щодо інформаційного права та інформаційного законодавства;

б) *науково-юридичної мети:*

- набуття умінь і навичок ефективного застосування положень інформаційного права та інформаційного законодавства для забезпечення захисту інформаційних прав та інтересів людини, суспільства та держави;

- опанування необхідною науково-методологічною підготовкою, яка забезпечує бачення проблем, що виникають, шляхів їх розв'язання, застосовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня;

- формування навичок прийняття рішень у складних ситуаціях, опанування логікою дослідження та тлумачення правових норм;

в) *виховної мети:*

- формування відданості ідеям істини, добра, справедливості і законності, почуття відповідальності перед людиною, суспільством і державою.

Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК17. Уміння самостійної підготовки та подання процесуальних документів в різних галузях права, пошуку інформації, її узагальнення та виявлення зв'язку судової практики з теорією права.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми):

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 21. Використовувати дослідницькі методи у професійній діяльності.

Очікувані результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ОРН 1. Знати базові принципи правового регулювання суспільних відносин в умовах формування інформаційного суспільства, інформаційних правовідносин, інформаційної культури та безпеки як складових інформаційної політики України.

ОРН 2. Характеризувати загальні засади державної інформаційної політики; принципи інформаційної діяльності в Україні, основні нормативно-правові акти та їх положення, якими вона регламентується.

ОРН 3. Виокремлювати основні види інформаційної діяльності та загальні засади їх правового регулювання.

ОРН 4. Знати засади регулювання відносин у сфері діяльності засобів масової інформації.

ОРН 5. Розуміти принципи правового регулювання відносин щодо інформації різних правових режимів (відкритої, державної таємниці, конфіденційної інформації, комерційної таємниці, персональних даних).

ОРН 6. Визначати основні права та обов'язки учасників інформаційних правовідносин.

ОРН 7. Орієнтуватися у системі нормативно-правових актів, що регулюють інформаційні відносини в Україні.

ОРН 8. Використовувати норми та принципи національного і міжнародного права стосовно сфери інформаційних правовідносин.

ОРН 9. Правильно визначати нормативні акти і положення, що підлягають застосуванню у конкретній ситуації.

ОРН 10. Брати участь в інформаційній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

ОРН 11. Знати та аналізувати інститути інформаційного права; режими доступу до інформації.

ОРН 12. Знати та аналізувати основні складові інформаційного суспільства.

ОРН 13. Самостійно працювати з нормативно-правовими актами.

ОРН 14. Демонструвати навички вирішення правових ситуацій у сфері інформаційного права.

ОРН 15. Вміння аналізувати та розрізняти відносини, що регулюються інформаційним правом та відносини, що регулюються іншими галузями права.

ОРН 16. Здатність користуватись відповідною термінологією інформаційного права.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Поняття про інформаційне суспільство. Організаційно-управлінські, нормативно-правові аспекти розвитку інформаційного суспільства

Поняття про інформаційне суспільство. Основні ознаки сучасного інформаційного суспільства. Моделі інформаційного суспільства. Програмні нормативно-правові акти щодо

формування інформаційного суспільства. «Хартія глобального інформаційного суспільства».

Інформаційні ресурси як предмет суспільних відносин. Інформаційний простір як об'єкт інформаційної діяльності. Поняття та сутність глобального інформаційного простору.

Поняття інформаційної сфери. Інформаційні процеси. Основні об'єкти інформаційної сфери. Структура інформаційної сфери. Інформація як основний об'єкт інформаційної сфери. Особливості правової інформації.

Інформаційні технології як об'єкт інформаційних правовідносин.

Організаційно-правові основи і стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні. Етапи розвитку інформаційного суспільства.

Нормативно-правове забезпечення державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Механізми державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства. Органи управління в інформаційній сфері.

Тема 2. Інформація як головна наукова і правова категорія інформаційного суспільства

Поняття «інформація». Класифікація інформації. Характеристики інформації. Право на інформацію та її обмеження. Інформація як категорія інформаційного права. Загальні і юридичні властивості інформації.

Конституційні положення щодо правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з інформацією. Поняття та види публічної інформації. Режими доступу до публічної інформації.

Розвиток технологій оброблення інформації і їх вплив на інформаційні процеси.

Інформаційна інфраструктура. Інформація, інформаційна діяльність як об'єкт суспільних відносин. Співвідношення понять «інформація», «відомості», «дані», «коди», «сигнали», «знання», «таємниця», «телекомунікація» тощо в суспільних відносинах.

Тема 3. Інформаційне право як галузь права

Правова природа інформаційного права в Україні. Поняття, предмет, принципи інформаційного права. Інформаційне право як наука і як навчальна дисципліна.

Інформаційне право як наука та навчальна дисципліна. Предмет, методи та функції інформаційного права. Базові інформаційні процеси, які є предметом правового регулювання: процеси документування та публічного оголошення (розповсюдження) інформації.

Місце інформаційного права в системі правових наук. Взаємодія інформаційного права з іншими галузями права. Система інформаційного права. Державна політика у сфері суспільних інформаційних відносин.

Методи інформаційного права і методи правового регулювання. Інформаційні права і свободи як юридичний базис інформаційного права.

Інформаційне право як комплексна галузь права. Об'єкти інформаційного права. Природа інформаційного права. Дефінітивні норми інформаційного права: інформаційні ресурси, державні інформаційні ресурси, документ, документована інформація, комп'ютерні системи, технології та засоби їх забезпечення, захист інформації, інформація про громадян, інтелектуальна власність та ін. Форми інформаційного права.

Система інститутів інформаційного права.

Структура інформаційного права: Загальна і Особлива частини.

Принципи інформаційного права. Особливості термінологічної системи інформаційного права. Основні цілі інформаційного права.

Тема 4. Інформаційне законодавство в Україні. Джерела інформаційного права

Загальна характеристика законодавства України в інформаційній сфері. Поняття

джерел інформаційного права та їх форми. Зовнішні форми інформаційного права. Інформаційне законодавство. Міжнародно-правові стандарти у сфері інформаційного права. Інформаційно-правові договори. Інформаційно-правовий акт. Підзаконні інформаційно-правові акти.

Інформаційне законодавство – головне джерело інформаційного права. Становлення інформаційного законодавства України.

Загально-правові та спеціально-правові акти, що регулюють суспільні інформаційні правовідносини. Джерела інформаційного законодавства.

Конституційно правове, цивільно-правове, адміністративно-правове, кримінально-правове регулювання інформаційних відносин.

Структура інформаційного законодавства України. Поняття джерел інформаційного права. Рівні та структура джерел інформаційного права.

Тема 5. Інформаційно-правові норми й інформаційні правовідносини

Поняття та структура інформаційно-правових норм. Гіпотеза, диспозиція, санкція в структурі норми інформаційного права.

Види інформаційно-правових норм. Матеріальні і процесуальні інформаційно-правові норми. Імперативні і диспозитивні інформаційно-правові норми.

Поняття і зміст інформаційних правовідносин. Ознаки інформаційних відносин. Елементи інформаційних відносин. Види інформаційних відносин. Юридичний і фактичний зміст інформаційних правовідносин. Учасники інформаційних відносин. Право на одержання інформації. Обов'язки учасників інформаційних відносин.

Дві особливі групи суспільних відносин в інформаційній сфері: інформаційні відносини; інформаційно-інфраструктурні відносини.

Тема 6. Правове регулювання інформаційних відносин у медіа-сфері

Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 р. № 2849-ІХ.

Правові відносини, які виникають у сфері телевізійного та радіомовлення на території України. Основні принципи державної політики у сфері телебачення і радіомовлення. Гарантії свободи діяльності телерадіоорганізацій. Обов'язки телерадіоорганізацій. Права телеглядачів та радіослухачів. Відповідальність за порушення законодавства про телебачення і радіомовлення.

Інформаційні агентства: правовий статус, види, напрями діяльності, суб'єкти діяльності.

Поняття про блог, модератора блога. Характерні риси блогу. Поняття про мережеве видання, мережевий твір. Відмінність між блогами та ЗМІ.

Поняття «соціальна мережа», «акаунт», «вебсторінка». Правова природа сторінок у соціальних мережах. Соціальні мережі та відповідальність за інформацію в них. Акаунт у соціальній як особливий цифровий об'єкт права віртуальної власності.

Тема 7. Правове регулювання інтернет-відносин в Україні

Основні положення законодавства про електронні комунікації. Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання та користувачів радіочастотного спектра. Універсальні електронні комунікаційні послуги.

Правова природа Інтернету. Новий цивілізаційний вид суспільних відносин – інтернет-відносини. Інтернет-право як комплексний інститут права.

Правове регулювання інтернет-відносин. Нормативні положення, що регулюють відносини в Інтернеті та закріплені в рамках цивільного, кримінального, адміністративного й інших галузей права стосовно інтернет-відносин. Поняття про інтернет-відносини.

Особливості механізму правового регулювання інтернет-відносин. Забезпечення безпеки суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз в інтернеті. Кіберзлочинність. Злочини у віртуальному просторі.

Юридичні факти, що формують правосуб'єктність учасників інтернет-відносин; виникають у зв'язку з використанням Інтернету, та ті, що виникають безпосередньо у віртуальному просторі.

Протиправні дії в інтернеті.

Використання електронного цифрового підпису.

Тема 8. Режим доступу до інформації

Режим доступу до інформації. Основні характеристики: суб'єкт визначення доступності цієї інформації; коло суб'єктів, які мають доступ до цієї інформації; особливі вимоги і правила зберігання та поширення цієї інформації; строк дії режиму обмеження доступу до інформації.

Види інформації з обмеженим доступом. Відкрита інформація; конфіденційна інформація. Розпорядники конфіденційної інформації; їх обов'язки.

Конфіденційна інформація про фізичну особу. Інформація, яка становить і не становить комерційну таємницю. Таємна інформація. Службова інформація. Відомості, що відносяться і не відносяться до інформації з обмеженим доступом.

Поняття про публічну інформацію. Правовий режим доступу до публічної інформації. Шляхи доступу до відкритої інформації. Суб'єкти відносин у сфері доступу до публічної інформації. Розпорядники інформації та їх обов'язки. Інформація, яку мають оприлюднювати розпорядники інформації.

Реалізація права на доступ до інформації за інформаційним запитом. Запит про інформацію та його форми. Причини відмови у задоволенні запиту. Відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації.

Основні положення Закону України «Про державну таємницю».

Тема 9. Юридична відповідальність за правопорушення у галузі інформаційного законодавства

Загальна характеристика юридичної відповідальності за порушення норм інформаційного законодавства. Відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації. Дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна, кримінальна відповідальність за порушення інформаційного законодавства. Поняття про інформаційне правопорушення (проступок).

Поняття, ознаки, склад і види інформаційних правопорушень. Дія і бездіяльність, суспільна небезпека як інформаційні правопорушення. Об'єкт і суб'єкт інформаційного правопорушення.

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про інформацію. Адміністративні інформаційні правопорушення. Адміністративна деліктність як найбільша загроза інформаційній безпеці держави.

Кримінально-правова відповідальність у сфері інформаційних правовідносин. Злочини у сфері обігу інформації. Злочини, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері обігу інформації з обмеженим доступом та іншої інформації, що охороняється законом. Злочини, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері технічного захисту інформації. Злочини, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері інформаційно-психологічної безпеки особи та суспільства.

Рекомендована навчальна література:

1.Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г . Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4844/1/InformPravoUKR.pdf>

2/.Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навчальний посібник. К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с. URL:

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30656/3/A_Nashynets_Naumova_IP_FPMV.pdf

3.Кормич Б. А., Федотов О. П., Аверочкіна Т. В. Правове регулювання інформаційної діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса, 2018. 150 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9530/Kormych%20Fedotov%20Averochkina%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

4.Куліш А. М., Кобзева Т. А., Шапіро В. С. Інформаційне право України : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 108 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/45286/1/Kulish.pdf>

Методи викладання, навчання:

Лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання);

Семінарські, практичні заняття (публічне обговорення питань тем курсу, навчальні дискусії, виконання ситуаційних вправ, підготовка оглядів, аналіз нормативних джерел, участь у діловій грі та ін.);

Самостійне навчання (виконання завдань самостійної роботи (СРС), індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ): реферат, контрольна робота).

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ), підсумковий контроль (залік).

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи студентів та може проводитися в таких формах:

- оцінювання підготовлених виступів, доповідей з тематики семінарських занять;
- виконання практичних завдань на аудиторних заняттях;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на семінарських, практичних заняттях;
- виконання контрольної роботи;
- тестування з засвоєння окремих тем курсу;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі захисту реферату і перевірки виконання контрольної роботи.

При проведенні рубіжних контролів після вивчення кількох тем курсу у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання СУРА для перевірки знань студентів.

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (залік) виставляється на підставі суми накопичених балів здобувачім вищої освіти, отриманих у ході поточного, рубіжного контролів, виконання ІНДЗ.

Схема розподілу балів:

50 балів (поточний контроль)	10 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	40 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	--	---------------------------------

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

30 балів (поточний контроль)	5 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	25 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	---	---------------------------------

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю відбувається під час оцінювання контролю знань таких видів робіт:

- 1) Доповіді, виступи на семінарських заняттях;
- 2) Виконання практичних завдань;
- 3) Усне опитування;
- 4) Письмові роботи з засвоєння тем курсу;
- 5) Виконання завдань самостійної роботи.

Шкала оцінювання результатів навчання:

Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії і порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час усіх видів контролю здійснюється відповідно до затверджено в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти» (URL : <https://www.suem.edu.ua/normatyvni-dokumeny>).

Політика курсу:**Політика дотримання академічної доброчесності**

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні».

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні й семінарські заняття. Відсутність здобувача вищої освіти на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів вищої освіти і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі вищої освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач вищої освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту освітньої програми (ОПП) «Право» спеціальності 081 «Право» (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання), яка пройшла процедуру рецензування стейкхолдерами.

Силабус затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права, протокол від «11» вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри

Людмила КУЗНЕЦОВА